

✘

Miran Jarc: Vaza s tuberozami.

✘

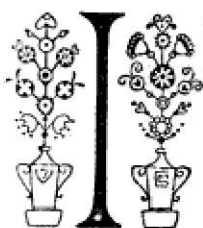
Trdo in jezno je govoril in skoraj zbežal razžaljeni ženin, ker je spoznal, da se ni mogel več premagovati.

Jernejčič je obstal in se je skoraj na glas razjokal. Bil je zelo mehke narave. Počasi je šel nazaj. Bilo mu je kakor bi bil strašno tepen in osramočen vpričo vseh ljudi. V jezi in žalosti je prišel do Groznika.

Na vrtu je bila še Brigita in se je krepila, ker prej ni utegnila piti. Njene kvante je poslušal samo še Groznik, ki je rad imel vesele in zgovorne ljudi.

Miran Jarc:

Vaza s tuberozami.

z avtomobila, ki se je ustavil pred dvorcem v zatišju stoletnih platan, odkoder se je videlo po pokrajini daleč do valovitega obzorja, je izstopila v družbi veselih gospodov in gospa gospodična Relindis. — Njeno na barok spominjajoče svileno oblačilo kot tudi njen dom sta bila pravcati anahronizem v primeri z bencinastim brenčanjem motorja, ki se je pomešano z vzkliki družbe (nalikujočimi trkanju odličnih čaš) razprožalo po zamišljenem, stihe provenčalskih pesnikov izdihajočem parku.

Že pri vhodu jih je pozdravila mlada gospa Evgenija, ki so ji v očeh odsevali romani njenih davnih prednikov, pretvarjajočih življenje v pesem in pesem v življenje. — Ko so gostje stopili v sprejemnico, kjer jih je pozdravil gospod, je gospa Evgenija v naglici šepnila svoji sestri Relindis, odhajajoči v zgornjo sobo: «Vilinji je tu! Peterček! Zgoraj te čaka». —

Relindis je sedela v svoji tihi spalnici.

Večerni vetri so vznemirjali rožnate zavese pri oknu in v dekliškem srcu: Dr. Vilinji... njen svak... njen davni prijatelj... nekoč šolarček Peterček, ki ji je znal pošiljati tako svojevrstno pisane razglednice... zdaj (tri gluha leta so ju že ločila!) ravnatelj velikega izvoznega podjetja in še neznani glasbenik. Popravila si je lase (in tudi misli), ki jih je topli veter razkodral in odšla proti modri sobi k svojemu nekdanjemu prijatelju in kraljeviču.

Pred napol odprtimi vrati je obstala.

Ležal je na zofi, prevzet od dehtenja tuberoz, ki se je razširjalo po vsej sobi iz odlične vaze na modro pogrneni mizici.

V tem hipu (nehote jo je omamila njegova obleka in ritmična zlekljenost las) je čudovito doumela bistvo njegovih klavirskih skladb, ki jih je nekoč iz tujine poslal: odišavljena halja, ki prekriva umirajoče telo, duhovno bohemstvo, združeno z oblikovnim dandystvom; morda tudi najodličnejša prispodoba za njen neizrazljivi čar.

«In zdaj ti povem vsebino andanta iz moje najnovejše skladbe: Invalid v etroplanu. Kesneje se razgovoriva ostalo.»

Sedela sta drug ob drugem in Vilinji je začel:

«Živel je otrok z egipčanskimi očmi, rosettijevskimi lasmi, wildejevskimi ustnicami in roke je imel krhke kot godalnega orkestra strune.

Črni možje so ga posadili v temnico in mu dali skladovnico knjig. Dete je rastlo ob njih in že fant je postal, ko je bila skladovnica še vedno neizčrpna. Ali fant je bil tu rad, posebno, ker je zunaj vedno deževalo. Ko pa so zapele mesečinske strune majskih noči, je zadišalo po svilnatem krilu in po žametnih laseh.

In fant je videl, da so knjige črvive in se napotil iz kletke, da poišče svilnato krilo in žametne lase.

In našel je svojo deklico. Ali odkupiti jo je moral s svojimi možgani.

Če je prej pletel iz možganov mrežo, da bi vanjo ujel zvezdne uganke in zagonetke vseмирskih noči, je zdaj pletel mrežo za svojo kraljico. Iz živčnih končičev je sestavil kup zlatnikov, s katerimi je deklico odkupil in jo, nevestico, popeljal s seboj. Potem sta živela ... i. t. d.»

Ko je končal, je prižgal cigareto in vprašal gospodično Reindis:

«Ali ni bil to junak?»

««Junak.»» —

«Pa si se nasmehnila.»

««Ker je vse izmišljeno.»»

«Zanimivo! Ha! Toda glavno je to, da vse ni izmišljeno!»

««Ne?»»

«Ta fant sem namreč — jaz.»

««— — Dolgo je, odkar sva se razstala ...»»

«Dolgo!»

(Zdaj pa se je on nasmejal.)

««In ona?»»

«Ona? — —

Namreč — še nisva poročena.»

x

Miran Jarc: Vaza s tuberozami.

x

««Ali smem biti družica?»» (V usodnem položaju, ki zahteva plašcev, postane še tako nežna deklica igralka.)

«Družica? — —»

Zanimivo! Vedno bolj zanimivo!»

««— —»»

«Namreč: nemogoče.»

««Nemogoče?»»

«Nikakor ne. Res ne. Tudi v dobi etroplanov — ne.»

««O, vem, vem. Zdaj se me bojiš. Pred leti sem ti pripovedovala sanje: bil si v zlati palači in mene beračico si pogнал čez prag. Takrat si se sanjam smejal.»» (Prav priproste, po kakem romanu prirejene sanje; njih početek pa je bil škrtajoče trpko molčanje.)

«Za družico te ne sprejemem. Nikakor ne. Dosedaj se kaj takega ni zgodilo!»

««Dosedaj se kaj takega ni zgodilo?!»»

«Seveda ne. Namreč...»

««— —»»

«— —» prijel jo je za roke in ji osredotočeno pogledal v obraz.

«Relindis! Ti! Ti! Nevesta!» —

Ko je gospodična Relindis uravnala svoje duše strune spet vzporedno, se je odmaknila od čudno zabavnega Vilinjega, kateremu je mehka toplota njenega telesa raznežila duhovne roke, da niso mogle več voditi miselnega letala, ki ga je prevzela tekmovalka, z nasmehom:

««Še zanimiveje!»»

«Tako?»

««Ker tudi to ni mogoče.»»

«O...» (Ob tem vzkliku je postal gospod avijatik svetovnjaško opravljeno jokavo dete.)

««Namreč, jaz sem — poročena!»»

«— — poročena!»

««Že tri leta!»»

«Od takrat, ko sva se razstala?!»

««Da.»»

«Ti!...»

Ko je gospod doktor prižgal drugo cigareto, je bil že toliko miren, da je vprašal:

«In njegovo ime?»

A kot da ni čula, se je gospodična nasmehnila:

«Vidiš, zdaj ko si res podoben onemu nekdanjemu Peterčku... takrat si bil neroden in pred ljudmi si bežal... in govoril si samo velike besede... Ej, ti Peterček!»

«In njegovo ime?»

«Ime mu je... Ugani!»

In našteval je ime za imenom, ali deklica se je mirno smehljala.

«Ime mu je — — Peterček.»

«— — — Peterček! — — — Jaz...»

«Ti si — dr. Vilinji.»

In ko je glasbenik pod vplivom zadnjih besed spet prevzel vodstvo miselnega letala in svoj obraz stiliziral v hladno premočrtnost kipnega parnasovskega stiha, je čisto mirno pristavil:

«No, ker se tako zabavava, potem tudi jaz še nekaj. Ni vse, kar sem govoril doslej — resnično!»

«Namreč?»

«Kar sem preje govoril.»

«Kako?»

«No, — tudi jaz sem že poročen!»

«Tako?»

«Dal»

«In ona?» (Zdaj sta oba začela parnasovsko pesniti.) —

Z ugašajočimi solničnimi prameni so se igrali večerni dihi, pomešani z vonjem iz polj in travnikov, molčanjem pokrajine, utripanjem črvičkov... in v tem okvirju je Vilinji zagledal davni obraz Ankice — sedanje gospodične Relindis — preproste kmečke Ankice s cvetkami...

«In ona?» (Roki obeh sta se bližali in kipnost njunine pesmi se je počasi pretapljala v verlainsko godbeno občutje.)

«Ime ji je Ankica, cvetličarka.»

«— — —» (Gospodična se je zagledala v potemnevajoče se obzorje.)

«Ti pa si visokorodna gospodična Relindis.» — —

«Zdaj sva prav lepo pesnila, zdaj pa se pogovoriva zemeljsko. Škoda, da je morala ta odlična soba poslušati Richard Straussovo programno godbo.»

«Čemu?»

«Peterčka ni! — Toda jaz sem njegov sin.»

«Toda le sin!»

«Tudi Ankice ni. Pač pa si ti njena hčerka. Glej, kako prijetna zavest: odločevati usodo svojih otrok!»

«Ha.»

✕

Marija Kmetova: Preludij.

✕

«Čuj. Narediva tako: ker se je pesem najinega združevanja razbila ob življenju kot kristalna čaša ob skali — ta prispodoba mi zelo ugaja —, naj vsaj najina otroka...»

««Pripoveduj raje kaj drugega!»»

«Kaj drugega? ... Hm...»

Par minut za tem sta stala pri odprtem oknu. Z mrakom so dahnil v sobo spomini z daljnega obzorja. Peterček... Ankica — Dr. Vilinji... gosposkična Relindis —

Ko pa se je doktor dotaknil njene roke, ga je spreletel hlad. Skoro zaničljivo ji je šepnil:

«Priateljica!» in šel na sredo sobe.

Ona pa mu je (kot da se ni ničesar zgodilo) rekla:

««Zaigraj kako svojo skladbo. Tako lep večer je...»

«Tudi akord zadostuje. Akord: hipen, nedovršen. Val v tišini, zvezdni utrinek, pred njim in za njim tema, brezkrainost. Njegov pljusk je nepozaben...»

««Pa udari akord!»»

«Čemu? Udaril sem ga že. Na tipkah najinih src. In zazvenel je rezko: Ta tihi pogovor med nama, ki sem nanj čakal tri leta, tri leta — ali ni bil najzamolklejši in najtežji akord? Spominja na jek strune, ki je počila... In zunaj je tako lep večer... glej, prve zvezde.»

««Lep večer... prve zvezde. — — Pojdiva doli med goste.»»

«Da, da, doli, doli!»

Marija Kmetova:

Preludij.

Polumračne sence po obokih se plazijo, blede svetlobe odsevi po stebrih lovijo se, podijo se modrih mrakov smehljaji in rdeča lučka mežika v zlátu in boža tihoto in mir.

V mukah drhtečih se duše mótajo, lovijo se v temi za žarki, ki srce od daleč jih sluti. V slutnji trepeče upanje medlo in gleda v nebó, kjer je upanje Bog, ki rane blaži.

Vsa trnjeva življenja je našega pot, tak polna vsa duša je naša teh zmot, da v potu obraza v življenju se trudimo, da bojimo noči se, ki v nemiru drhti.

Od daleč, od blizu trpljenja prihajajo, od daleč, od blizu skrbi se zaganjajo, da solnce že zdavnaj blodnih duš ni svetloba in je trohnoba krog nas in v nas.